

NAPLÓ

Előfizetési ár:

Egész évre 5 kor. | Egyes szám ára 4 fill.

Főnyomdákban 6 fillér.

Megjelen minden hétfőn reggel 7 órakor

Felelős szerkesztő:

DERÉKY ANTAL

Igazgató:

ERDÉSZ ZSIGMOND

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

VII., DOHANY-UTCZA 88. SZ.

Közlemények átvétele csak jelzéssel van megengedve

A beszélő halott Egy gyermek tragédiája

A rongyos sereg.

... Ablakomból néztem lefelé. A langyos napsugár csirógatta az arcomat s néha néha a kósza szellő szárnyain gyöngéd, finom virág illat vonult el orrom előtt. Olyan nagyon meglepődtem voltam. Világnézetem kialakult, eszmém, ha csavargó utakon is, de tisztázódta. Megtaláltam végre a pontot, ahonnan derülten, nyugodtan irányíthatom gondolataimat s tetteimet s ez az életfilozófia azt, hogy keresve mindazt, ami a testnek s léleknek kellemes s kényelmes, ami kellemetlen...

Ablakom alatt egyszerre csak talyicska sor dübörgött el, hosszan húzóva egymásután, mint a láncz, olyan láncz, melynek minden szeme egy-egy ember, akinek a sors életet adott s lelket szorított belé, hogy gondolkodjon s izmaiba erőt adott, hogy huzni tudjon.

Vigasztalanul, mint a koporsóra hulló rög dübörgése, mint a halotti ének monoton zokogása vonult el előttem a talyicskás sereg. Előre dült testükön, sovány, inas nyakukon, megfeketedett, csomós erekkel hálózott karjaikon látszott, hogy csak dolgozni, csak huzni szoktak. Régen letört válluk, de némán panaszkodtak. Mireggyik mellett ott lépkedett az asszonya, rongyokba burkolt kicsinyét szorítva karján, az asszony kit azért adott az Isten, hogy gyönyörűséget boldogságot vigyen az otthonba, hogy szelidségével, nyájasságával, szépségével megarányozza a földi életet.

Az asszony is olyan eltörődött, olyan eldurvult, olyan rongyos, mint férje, az asszonyi vonásokat letördelte róla az élet.

Könny nélkül, mindenben megnyugvó, fénytelen szemekkel kísérték a férfiakat a vasúthoz, honnan azok utaznak Galicziába kubikolni. Könny nélkül, bánat nélkül, belefásulva a megváltozhatatlanba, hiszen már ugy csinálják hosszú évek óta. Minden esztendő meghozza nekik az elvállást s a férfi odanyomorog magányosan s az asszony itthon gyermekeivel...

Mikor az utolsó talyicska belevezett az utca kanyarulatába s mikor az utolsó hangokat elhordta a szél én itt maradtam életfilozófia, világnézet nélkül. Az a csikorgó, ongyos sereg elseperte, összezuzta nagy fáradsággal s ferde utak meg-

járásával kialakult karakteremet, szégyeltem, hogy még csak az imént is meglepődtem mertem lenni. Nemcsak a magam lelkivilágából téptem ki ezeket, amiknek most hangot adok, százak, ezrek gondolkoznak így. Százak, ezrek érzik, hogy az iránt a szegény nyomorult ember iránt az élet igazságtalan. Egész életét ezzel lehet jellemezni; ásó, kapa.

Az élvezetekből nem ismer egyebet, mint a pipát s a pálinkát, pedig ezek is emberek, sőt magyar emberek.

Szinte bünbe esik az ember, szinte vétkezik a társadalmi rend ellen látva azt, hogy micsoda silány eledelel táplálja elcsenevésztedett testét az, ki minden jog nélkül leg többet ad a hazának; véret, s izzadságát. Szinte szétfeszíti az ember agyát az a gondolat, hogy a természeti jog szerint szabad-e, lehet-e addig bármit is tenni a társadalom többi rétegének míg ez az egy rongyos, nyomorult, műveletlen. Kétségbe ejtőleg furakodik ki az ember kebléből az a gondolat, hogy követelhetik-e a megholt nagyok, hogy emlékeiknek milliókat áldozzanak, a míg az élő kicsinyek nyomorognak testükben, s szellemeikben.

A jövő kor törekvései a kis embereké.

Ne felejtjük el, hogy ezek az emberek, a kik általános emberi szempontokból tekintve alig ütnek meg azt a mértéket, hogy embereknek nevezhessük őket, magyar emberek, s épen ez a tisztá, tősgyökeres, hamisított magyar nép ez, mely az igazi izzig fajmagyart képviseli, — mintha csak most jött volna be Árpáddal, s ez a nép minden téren hanyatlásnak indult, pusztul. A karakterizáló vonások kezdenek eltűnni, félig modern eszmék kezdik eltörölni azokat a bélyegeket, a melyeknek ez a szent haza 1000 éves fennállását köszönheti. Mi menti meg a hazát újabb 1000 év számára, ha az a kicsi csoport, mely a törhetetlen magyarságnak mindig a magja, az összetartó mágnes volt, ha ez szétmállik, ha szétzüllik, ha erkölcsöt, szokást, hazát, nyelvet oly könnyen tud cserélni?

Közneplünk minden téren elmaradt, műveletben szegény, szinte állati sorban van, pedig vannak nagy és jó tulajdonságai és olyan tehetségei milyeneket egy nép se tud felmutatni. Alkalmazkodni, fejlődni képes, alaptehetsége olyan, hogy ki

fejlődve, megerősödvé, világot vezetni volna hivatva.

Munkát és itkon kenyeret és műveltséget kell teremteni ennek az árva néposztálynak, amennyire az erőnkől telik. Ha a nagy Sors igaztalan volt irántunk, ha nem adoit nekik örökségül egyebet, csak mostoha állapotot, koldusbotot, ha a nagyok lábzsámolyának használják őket, ha a végzet késik javítani, ha a felső társadalomnak tovább is ingyen kell verejtéke, munkája, menjünk mi segíteni, akik szintén kisemberek vagyunk az Isten kegyelméből nagyokhoz, emeljük magunkhoz a még kisebbeket, hogy ne dübörögjön Galiczia felé a szomorú talyicskás sereg, ne legyenek sápadt vértelen asszonyok s angolkóros idétlen gyermekok.

Vágó József.

Elelmiszerek drágasága.

Már egy egész tünatenger fogyott el annak a kérdésnek helyes megoldása körül, miként lehetne az elővásárlást szabályozni, illetőleg a vásárló közönség érdekei szempontjából ezt rendes mértékbe terelni. Készültek tervek, szabályrendeletek, a városi képviselő is foglalkozott az ügyvel s az eredmény egy csöppet sem megnyugtató. A kérdés hullámai egyre szélesebbek és nincs is remény arra, hogy rövidesen elsimuljanak. A közönség sehogy sincs megelégedve és jellemző, hogy az árusok nem gyűlnek össze sérelmi kongresszusra. Pedig a piac amugy is drága, mert Magyarország szociális helyzete és közgazdaságának siralmas állapota így hozza magával és az elővásárlási tilalom legfeljebb csak enyhítheti a drágaságot, de az árnak napról-napra való rohamos megnövekedését nem fogja soha sem megakadályozni. Ide más intézkedések kellenek.

Mi most csak egy kiemelkedő momentumra akarunk rámutatni, amely az elővásárlási tilalom ügyénél kikerülte a kérdéssel foglalkozók figyelmét. És ez az, hogy az elővásárlók között, a rendes elárúsítók kivételével, jelentékeny számmal szerepelnek egyes kereskedők, akik jobb anyagi helyzetben lévén, raktárjaikat megtöltik zöldséggel, gyümölcsrel és hasonló piaci kínálathoz tartozó árukkal, melyet azután, monopóliumot teremtve, méregdrágán bocsátanak a közönség rendelkezésére. Azok között, kik a közönség elől kora reggel már elszedik a piaci árukat, kereskedőket is találunk bőven, kiknek e manipulációja kettős célt szolgál. Egyrészt drágán eladható olesó áruhoz jutnak, másrészt megosztván a piacot a napi szezoncikkektől, egyenesen erőszakkal reakciónyerítik a közönséget

arra, hogy a piac helyett a boltjaikban keresse a maga napi szükségletének kielégítését. Ne értsen félre senki bennünket. Nem a kereskedelem szabadsága ellen emeljük föl szavunkat, mikor ezt a tényt figyelembe ajánljuk mindazoknak, kik a város közgazdasági érdekeit szívükön viselik; csak rá kívánunk mutatni az áremelkedés egyik jelentékeny tényezőjére, melynek szanálására okvetlenül gondolni kell. Mert kétségtelen, hogy itt a reális üzleti érdekeken kívül a nagyfokú kapzsiság is szerepet játszik. Azt pedig a köz érdekében korlátok közé kell szorítani. Különbösen egyre nyomorultabb és türethetlenebb viszonyok közé jutunk. Ezt pedig a piaci áruk monopólistái is meg fogják színi.

A községi kenyérgyár.

Fennállása óta figyelemmel kísértük a községi kenyérgyárát és annak működését. Megakartunk győződni arról, vajjon ez a nemes és humanus intézmény megfelelő-e rendelkezésének és képes-e egészséges versenyt támasztani a pékekkel szemben. Fog-e sikerülni megtörni a pékek nyakasságát s arra szorítani őket, hogy hasonló árban, hasonló minőségű egészséges kenyeret bocsássanak forgalomba. Dicsérettel kell megemlékeznünk, hogy igenis, a hatósági kenyérgyár betölti nemes hivatását s tökéletesen megfelel céljának. Ezer és ezer ember mond hálát és örül a sikernek. Mert ma már nem vagyunk kitéve a pékek zsarnokságának s megszűntek azok a gyakorta előforduló elviselhetetlen állapotok, hogy reggelre ébredve, nem találtunk kenyeret az asztalunkon, mert hát éjjel kiűtött a pék urak vagy segédek sztrájkja. A hatósági kenyérgyár felállításával megszűntek a pékmesterek és a segédek közötti folytonos torzalkodások és viszálykodások is. És örömmel konstatáljuk, hogy a pékek nyakassága megtört s ők is iparkodnak most már a közönség igényeit teljes mértékben kielégíteni. Hogy a hatósági kenyérgyár felállításával által a kitűzött cél minden tekintetben elérhető, azt egyedül a bölcs, megfontolt és lelkiismeretes vezetésnek tudjuk be. A kenyérgyár vezetősége élén oly factorok állanak, akik átértézik állásuknak fontosságát és nemes hivatását.

Werner Mihály ur a kenyérgyár agilis igazgatója, volt szíves, ma munkatársunkat fogadni, akit lekötő szíveséggel és előzékenységgel kalauzolt végig a gyár helyisé-

gein. Apróra megmutatta annak minden berendezését, gépezeteit, műhelyeit és sütő kemenczeit. Munkatársunk teljes üzemből találta a gyárat s valóban meglepődött azon a rendkívüli tisztaságon, amely a gyárat jellemzi. Egészséges anyag, egészséges munkaerők, lázas munka, csillogó tisztaság mindenütt. Hű munkatársa Werner igazgatónak a gyár vezetésében Marcsék Gusztáv, a gyár főkönyvelője, aki lelkiismeretesen bujja a számokat s reggeltől estig fáradhatatlanul kalkulál és intézi az adminisztratív teendőket, Reinhold Mór pedig, az ellenőrzést gyakorolja kiváló szorgalommal.

A hatósági kenyérgyár tehát hivatása magaslátán áll. Ezt nemcsak mi ismerjük be, de elismeréssel adózott az a sok külföldi és idegen is, akik intézményünket és közéletmezei viszonyainkat jötték tanulmányozni Budapestre. A vendégkönyvben számos idegen névalírását látjuk bejegyezve. De se szeri, se száma azoknak az előkelőségeknek, akik a fővárosból és a vidékről rándultak ki a kenyérgyár megtekintésére. Elsőnek láttuk háró Bánffy Dezső nevét bejegyezve. Ez a körülmény is igazolja mily óriási érdeklődés nyilvánul meg, a társadalom minden rétegében a kenyérgyár intézménye iránt.

Jutalmazzuk meg tehát azokat, akik a gyár vezetése élén állnak. De ne csak az elismerés adóját rójuk le a vezetőségre iránt, de igenis gondolkodjunk anyagi helyzetükre is. Ezek az urak eléggé jövedelmező állást hagytak ott, amikor a gyár vezetésének élére állították. Más intézményekből, 18-20 évi nyugdíjkepesz szolgálattól léptek ki, hogy ennél a humanus intézménynél értékesítsék tudásukat. A székesfőváros tanácsának kötelessége tehát gondatlan megélhetésüket biztosítani s gondolni arra is, hogy ha a lelkiismeretes munka megtöri őket és kimeríti erejüket, ne legyenek kénytelenek nyomorogni, de tisztességes nyugdíj élvezetben részesüljenek. Mert hát tagadhatatlan, hogy a siker országlán részé egyedül őket illeti meg. Még csupán egy kívánni való hátra. A napi fogasztás oly óriási arát okat öltött már, hogy a közönség csöke megköveteli, hogy a gyár kibővítsék vagy ha ez nehézségekbe ütköznék, sürgős kötelessége a székesfőváros tanácsának egy újabb gyárnak mielőbbi felépítése.

A Napló Mindenütt

A legújabb botrány.

Szanatóriumba vittek a multkor egy nőt, aki évek óta szorgalmas munkával kereste a kenyerét, sőt vagyont is szerzett. Idegyógyító bolondok házába cipeltek, mint önmagára és rokonaira veszedelmes örülte az egyik nap, a másik nap azután mint teljesen egészséges nőt szabadon bocsátották. A hatósági orvos adta ki egyik nap a bizonyítványt róla, hogy a legveszedelmesebb futóbolond és ugyanaz a hatósági orvos adta ki másnap az írást, hogy a legegészségesebb nő a világon.

Közben azonban egy ügyvéd, képviselő, politikusnak kellett föllépni, hogy megmentsse az asszonyt vagyona elköttyavetyelésétől és kinszenvedésétől a bolondokházában.

Somoskeőnek pénz kellett; a felesége nem adott; bevitte tehát a feleségét a Schwarzerbe és már rátette a kezét az asszony vagyonára. Ha véletlenül nem Somoskeő teszi ezt Kovács Ilonával,

hanem valami egyszerű Kovács, Kovácsnéval és a közvélemény figyelemre nem irányul feléje, nem a képviselő-ügyvéd veszi kezébe az asszony ügyét, a munkás, derék asszonynak ma nincs üzlete, nincs egy krajcárja sem és mire kiszabadul az örültek házából, mehet koldulni.

Nem kell ehhez más, mint egy hatósági orvosi bizonyítvány. Ezt pedig, mint számtalan esetben láttuk, igen könnyű megszerezni.

Valósággal úgy van, hogy minden polgári családnak mumusa a sanatórium. Aki vagyonos embert, valami rokont ki akar forgatni a vagyonából, aki valakitől meg akar szabadulni, csak beviteti a sanatóriumba. Hivatalos orvost mindig lehet találni, aki hozzásegíti a rokont ehhez a manőverhez, csak az a baj, hogy nem mindig akad olyan humánus ügyvéd, aki az igaztalanul elzárt és örültek nyilvántott szerencsétlent kiszabadítsa az élőhalottak börtönéből.

A Teleki-téren.

Hogy mennyire szegények vagyunk, ha jól is élünk, fényesen bizonyíthatja a Teleki-téren naponként nyüzsgő nagy emberáradat.

Van ott minden a világon. Az ócska ruháktól kezdve, a rozsdás vasakon, rozszant butorokon, ütött-kopott háztartási kellékeken keresztül végig a legelképzhetetlenebb lim-lomig minden, minden föl van itt véve az üzleti forgalomba.

Igazi szegény piac, vagy rendőrileg mondva: tolvajpiac s nem minden ok nélkül.

Satnya, ráncos képű öreg asszonyok meg kiéhezett, béna férfiak igazi kereskedői rutinnal igyekeznek a sok ócskaságon, nem is jó pénzért, csak úgy, ahogy, tudni. Szinte mulatságos, amint egyik-másik a „portéka” kiválóságait igyekszik magyarázni a vevőnek tartott előadásában.

Azt gondolhatná az ember, hogy ezen a szegény-piacon, ahol a nyomorúság fekszik kitálalva az áruknak nevezett ócskaságokban, talán ennek megfelelő nehéz, nyomott, komor, bánatos hangulat uralkodik.

A valóság azonban egészen más. A hamisíthatatlan néphumor sehol sem dominál olyan fesztelenül, mint éppen itt. Itt mosolyog, kedélyeskedik, sőt olykor szellemeskedik is a szegénység. A hangos tere-tere, a jóízű kacagás mellett a találó, ötletes jó mondásokért nem kell a szomszédba menni.

A haj azonban az, hogy ezek az ócska lim-lomok a város minden zugából kerülnek ide össze. Az árulók sokszor egész rakárt vásárolnak össze s a tisztességes polgári hasznát is így remélik megtalálni. Lehetetlen, hogy a sok használt, sőt elhasznált holmin a különféle betegségek bacillusai rajta ne lennének s így ez az egész zsibáros piac a fertőző betegségek valóságos forrása, telepe, különösen ilyenkor, mikor járványok fenyegetnek.

Merő abszurdum volna az itt felhalmozott összes ócskaságok fertőtlenítését kívánni, de megoldatlan probléma marad, hogy honnan van az a különös szerencse, hogy az a sok ócska holmi még nem juttatta betegségre a fél várost.

Blum Lajos
kőfaragó- és sírkőüzlete
Budapest, VII., Köztemető-ut 4.

Magyar művészek által tervezett művészi síremlékek állandó kiállítás. Márvány, gránit- és syenit

síremlékek

egyszerű és díszesebb kivitelben kapható.

Zálogozódulákat briliánsokat, ékszereket, aranyat, ezüstöt, platínát legmagasabb árban veszek. Briliánsokért többet fizetek, mint amennyit ugyanon vették Schaller Izidor, Sip-utca 8.

IRODALOM MŰVÉSZET A KÁVÉHAZBAN.

A kávéházban nagy társasággal Vidáman mulat egy leány. — Mig egy fiu a messzi sarokban Hallgatja, mit huz a cigány.

Most más nóta kél a cigány liurján,
Valami régi, szomorú,
Nem is rég együtt énekelték azt:
A kacagó lány... a bus fiu...

Elhal a mosoly a leány ajkán...
...De aztán egyszerre felkacag,
Mig szegény fiu ott a sarokban
Érzi, hogy szive megszakad...

K. B.

Fővárosi színházak. Mint a szezon első újdonságát mult szombatn mutatta be a Magyar Színház két jövevű német komédia íróinak, Lothárnak és Saudeknek „Cavallérok” című darabját. A vigjáték a gavallérok címe alatt lézengő, sokszor előkelő származású szedelőket ostromozza. Hőse kettő is van, egy urlovas, a címzetes „gavallér”, ki egy nagyon kellemetlen vád alól azzal az indiszkrécióval szabadul meg, hogy a gyanus időben egy hercegnőnél „teázott”. A másik hős egy zsoke, aki a meghurcolt hercegnőt a harmadik felvonásban középkori lovagias lendülettel feleségül kéri és kapja. A vigjátékunk nagy sikere volt. Különösen szenzációs az első felvonás diszlete, mely száguldó vasuti étkezőkocsik belsejét ábrázolja. A főszerepeket a színház legjelesebb művészei, Törzs Jenő, Molnár László és Báthor Giza játszották, a közönség elismerő tapsai mellett.

A Nemzeti Színház első bemutató előadása szombatn volt, mely alkalommal Daudet „Arles-i leány” című, egyszerűségében is megindító drámája került színre óriási sikerrel, teljesen új jelmezekkel és diszletekkel és Bizet gyönyörű zenéjével. A hatalmas zenekari apparátust igénylő mű gyönyörű nyitányval kezdődik, amely a darabban szereplő „Három királyok éneke”, az Ártatlan és Fiederi motívumok művészi feldolgozását tartalmazza. Néhány kisebb melodramatikus részlet után hatalmas kórus fejezi be az első képet. A következő kép zenekari Pastoráléval kezdődik s átvezet a legszebb karénekek egyikébe, amelyet valaha írtak. Ez a kórus fénypontja a darabnak. Újabb melodramatikus részlet után Altató dal következik, amelyet a zenekarban egy szóló vonósnyegves játszik. Az ezután következő önálló számok szinte hangversenyteremre avatják a színházat, aminthogy concert-suite-be foglalva csakugyan diadalmasan jártak be az egész világot. Szébbnél-szebb briliáns és szellemes alkotások ezek egytől-egyig. Az Intermezzo pajzán és mégis mélyérzésű hangjaival, a Menuette, végtelen graciózus menetével, a féktelenül szilaj Farandole és a szépséges Carillon mind igaz gyöngyök a szimfonikus irodalomnak. A darab egyik legértékesebb önálló száma az Adagio, amely szordinozott vonósokra van írva. A darab főszerepét Ligeti Juliska, Fáy Szeréna, Várady Aranka, Demjén Mari, Pethes, Somlay és Molnár László játszották, művészi tudásuk egész odaadásával. A zenekar betanításának és erélyes vezényletének nehéz munkáját Kun László karnagy végezte mesterien, a rendezés pedig Hevesi Sándor kitűnő ízlését dicséri.

A Vigszínházban szintén szombatn mutatták be szép sikerrel Berczik Árpád „A művész felesége” című új vigjátékát, melynek főszerepét Hegedűs Gyula, Varsányi Irén, Harmath Heddy, Fenyvessy Emil, Gázi Mariska, Tanay Frigyes, Szerényi Zoltán és Tapolezay Dezső játszották a közönség tüntető tapsai mellett.

A budai színházban a mult héten került bemutatásra Kazaliczky Antal új szimfonia, „A kard becsülete”, melyet a zsu-

fojt ház folyton fokozódó tetszéssel és zajos tapsokkal fogadott és felvonások után a szereplőkkel együtt a szerzőt is a lámpák elé szólította. Ugy az előadás, mint a rendezés becsületére válik Krecsányi Ignácnak és derék gárdájának Haraszty Mici, Andor Mária, Ternyei, Fekete, Arkossy, Herczeg és Pogány kitűnő alakításokat nyújtottak és nemes versenyre kelve, győzelemre segítették a különben is nagyon érdekes és izgatató tárgyú újdonságot.

Színészet Nagykanizsán. Az új tagokkal együtt Tábori Frida, az új primadonna is tulajdonképpen csak most mutatkozott be Kövessy Albert színtársulatánál az „Erdészleány” címszerepében, az első nagy szerepben, amellyel az egész darab sorsáért való felelősséget viselte és vállalkozása teljes mértékben sikerült. Becsületos, igazi művészi siker volt, melyet nem féltelenségek és modorosságok, hanem tudás és rátermettség vívtak ki. Izsó Miklós kreálta a főudvarmester roppantul farszító nagy szerepét. Felesleges is mondani, hogy alakítása a legkifogástalanabb volt. Patakinak is egyik leghálásabb szerepe a Walperl, melyet sok ötletességgel sikerült felruházni. Sellő René és Bartó Etel eddig ismeretlen oldalukról mutatkoztak be jelentős sikerrel. Mint táncosnők produkálták magukat. Bartó Etel különben igen kedves hangjával és ének-tudásával is megérdemelt figyelmet keltett. A zeneszámok gyönyörű előadásáért külön elismerés illeti Fischer Károly karmestert és a részben új tagokkal felírisztett katonazenekart.

Színésztársulatról — vendéglős. Pécsről írják, hogy Károlyi Lajos, a Kövessy színtársulat hosszú időn át volt titkára vendéglős lett, társul a pécsi „Bohém csárda” című vendéglő tulajdonosával és joggal reméli, hogy ez a vállalkozása kedvezőbb anyagi eredményre jár, mint a majdnem félszázados színészség. „Károlyi tata” tehát nyugalomba vonult és most már Iboyka leányára vár a feladat, hogy a tiszteletet, mely a magyar színészetben a Károlyi-névnek kijutott, megörizze és fokozza.

A polgármester ur figyelmébe.

A városligeti színházzal szemben, közvetlenül az István-ut és Aréna ut keresztezésénél „dísztelep” egy ósdi, rozoga épület. Építkezési stílusa, külseje, az özönvíz előtti időkre emlékeztet. Hogy mi czélt szolgál ez az épület, azt a vakolatlan falára pingált nagy fekete betűkből hámozzuk ki. „Park kávéház”. Tehát Isten bocsáss!... szórakozó hely. Hogy kik részére, — nem tudjuk. Azt azonban meg tudtuk, hogy az a dísztelep, a székesfővárost vallja gazdájának. Az épület Aréna-utí részén a közuti vaspálya társaság kettős vágányt fektetett le. A első vágányt egy féllépésnyire a rozoga épület falazatától. Hogy ez így történt, talán a vasut építés szabálya követelte meg. Így rendelte talán a kereskedelmi miniszter, a székesfőváros közlekedési osztályának bölcs javaslatára. Célszerűség, vagy egyéb szempontokból. Amde kérjük a műtanrendőri bejárás alkalmával, gondolt e valaki a közönség életbiztonságára? Megvagyunk róla győződve, hogy nem. Ellenkező esetben, nem hisszük, hogy a pályaeépítést az így megrajzolt terv szerint engedélyezték volna. Egy féllépésnyire a rozoga épülettől, oly exponált helyen, a hol percenként száguldanak a villamos kocsik és pedig: kettős irányban. A városligeti színház közönsége az előadás végével tömegesen rohanja meg a kocsikat. De nagy sokaság igyekszik gyalogszerrel is a város felé. Ezek a gyalogosok kénytelenek

LÓWY JÓZSEF Sirkőraktárában 10 K-tól feljebb remek kivitelű sírkövek
rendkívül nagy választékban kaphatók.

(Budapest, II., Fő-utca 88. sz. (Pálffy-tér mellett) saját házában)

Minden a szakmába vágó munkák, temetői javítások, vésések és aranyozások jutányosan és lelkiismeretesen készítenek.

a sínparon keresztül haladni, hogy az Aréna-ut tulsó oldalára jussanak. Az ósdi épülettől azonban nem látják a teljes árammal rohanó gilotint. Menekülés nincs, ha a síneken rohan át halál fia. Ha az épület falához szorul, palacsintává lapul. Ezer szerencse s talán az isteni gondviselésnek tulajdonítható, hogy a kisebb baleseteken kívül, nagyobb katasztrófa még nem történt ezen a gyalázatos helyen. Talán egy rettenetes katasztrófa jobbik eszéré tértené a székesfőváros bölcs tanácsát s haladéktalanul leromboltatná ezt a rozoga, ósdi épületet, a mely a városligetnek ezt a gyönyörű részét teljesen eltorzítja. Szépészeti szempontból, már a ligetnek Aréna-uti rendezése alkalmával el kellett volna távolítani ezt az épületet, a mely a városligeti színház látképét is teljesen tönkre teszi. De akadályozza a parkirozást is, a melyre a székesfőváros tanácsa az utóbbi időben oly nagy súlyt fektet. Mi szükség van tulajdonképpen erre az épületre? Oly nagy hasznót hajt a fővárosnak, hogy fenntartása életkérdés? Oly horribilis összeget juttat a főváros pénztárába, hogy az összeg elvesztése által csődöt mondana a pénztár? Ugy tudjuk, hogy nem. Mint szórakozó helyre sincs szükség erre a csuf épületre a főváros közönségének. Az Aréna-ut és környékén annyi a csinnal berendezett vendéglő és kávéház, hogy a minden igénytű közönség megtalálja a keresett helyiséget. Követeljük tehát a székesfőváros tanácsától, első sorban a közönség életbiztonsági szempontjából, másodsorban szépészeti szempontból, hogy haladéktalanul szüntesse meg a bérlelve a bérletet. Bontassa le a mielőbb ezt az özönvíz előtti épületet, s parkiroztassa ennek a helyét. A székesfőváros közönsége halálával fog adózni érte.

Mikszáth kávéház.

Teljes pompájában diszlik immár a József-körút és Baross-utca sarkán lévő Mikszáth-kávéház, amelyet derék tulajdonosa, Kanczler Gyula kegyelethől kérésztelt el a nagy író nevére. A közönség is halálával adózik érte, mert tömegesen keresi fel a magyaros stílusban berendezett gyönyörű helyiséget. Ez alkalommal meg kell emlékeznünk azokról a derék iparosokról, akik együttesen készítették el a terveket, akik mind-egyike iparkodott saját szeriut, kiválóat produkálni s akiknek köszönhető, hogy a kávéház átalakítása a legmodernebbül s minden ízében pompásan sikerült. A gyönyörű látványosságzásmba menő kárpitosmunkát Braun Henrik Szondi-utcai kárpitos tervezte és készítette, akinek nem ez az első mesterműve. Már nagyon sok hasonló helyiséget rendezett be nagy csinnal, teljes megelégedésre. Méltó társa volt Faragó Károly Dessewffy-utca 35. szám alatt lakó mázólmester, aki a mázólo- és szobrászmunkát vállalta. Igazi magyaros zamat és művészet jellemzi munkáit, amely igazán különös dícséretet érdemel. A villamos berendezés nehéz és kényes munkáját Löbl Béla elektrotechnikai műhelye látta el. Löbl személyes felügyelete alatt. Az ő tudását és szakavatottságát dicséri az a nappali fény, amely a sötétség beálltával elárasztja a helyiséget. A művészet remekét képezik az ötvösmunkák. A gyönyörű csillároknak, amelyek a kávéház díszét képezik, sok bámolója akad. Hasonlót a főváros egy kávéházában sem látni eddig. A tervet maga a gyáros, ovács Gyula készítette, akinek gyári raktára és irodája a József-körút 9. számú házában van. Ő tervezte a szeged-rókusi templom remek csillárait is, amelyek oly kiválóan sikerültek, hogy szakemberek, akik látták, nem gyöznek bámulatuknak kifejezést

adni. A kávéház külső díszére is nagy súlyt fektetett Kanczler Gyula tulajdonos. A gyönyörű címtáblákat Geiringer S. József-utca 27. szám alatt lakó címtáblafestő művészi és izléseesen készítette el. Igazi mestermunka.

HIRER A hétről.

A beszélő halott.

Rendkívül módon sajátos és eddig soha nem tapasztalt rejtélyvel állnak szemben a filadelfiai orvosi körök, melynek megfelleése a tudósoknak mindaddig nem sikerült. A sajátos eset a következő:

Filadelfia egyik előkelő magánkórházában a napokban elhunyt a General Electric Company ottani irodának helyettes üzemeltetője, Theodore P. Bailey. Bailey egy idő óta vakbélgyulladásban szenvedett s kezelő orvosi operációt hajtottak végre rajta. Az operáció alkalmával, úgy látszik, valami gondatlanság történt, mert a betegben vérmérgezés tünetei kezdtek mutatkozni s ez a vérmérgezés később halálát okozta. A halál szombaton éjjel 2 óra tájban következett be.

Abban a pillanatban, mikor a haldokló érverése megszűnt, szemei megüvegeződtek, lezárultak, végtagjai megmerevedtek s teste meghidegült. Az orvosok és a környezet legnagyobb csodálkozására azonban a beteg, kin a halál beálltának fenti tüneteit észlelték, megszólalt s csakhamar egy félórán keresztül beszélgetett jelenlévő feleségéhez és leányához. Mikor később hangja elakadt, tovább folytatta a beszélgetést leányával olyanféle jelek segítségével, amilyenekkel a siket-némák szokták gondolatukat másokkal megértetni.

A rendkívül sajátos és teljesen hihetetlen érdemlő tanuk jelenlétében megtörtént csodálatos eseménynek hirtelen hamaosan köztudomású lett az orvosi körökben, hol mindenki a dolog megfelleésén, vagy legalább is megmagyarázatán fáradozott. Előkelő orvosok úgy nyilatkoztak a tünceményről, hogy az esetet nem lehet valószínűtlennek tartani, habár el kell ismerni, hogy határozottan szokatlan eset, mikor egy személy beszélni képes percekkel is azután, mikor szívüködése minden kétséget kizárólag megszűnt.

Dr. Kennedy, egyike Filadelfia legnevesebb orvosainak, annak a véleményének adott kifejezést, hogy Bailey halálának tulajdonképeni időpontját a körülötte lévő orvosok és családtagok nem állapították meg pontosan. Az egyik orvos azonban határozottan állítja, hogy ő, mikor délelőtt 11 órakor elhagyta a beteg szobáját, annak érverése minden kétséget kizárólag megszűnt s teste egészen hideg volt. Mindössze annyit lehet esetleg feltételezni, hogy ereiben még volt valami kis vérkeringés, mely szívet táplálhatta. A tudomány ismer ilyen eseteket.

Lakodalom előtt halál.

Márta József 70 éves napszámos szombaton este 7-8 óra közt hirtelen összeesett és meghalt. A holttestet a közkórházba szállították és az orvosi vizsgálat megállapította, hogy régi vízbetegsége ölte meg oly hirtelen az öreg munkást. A véletlen éppen úgy hozta magával, hogy vasárnap délután lett volna a leánya lakodalma.

Egy gyermek tragédiája.

Vaskóhról írják nekünk, hogy a szomszédos Szelistye-Száldobágy községben vasárnap délelőtt Pop Demeterné leforrázta a tíz éves Pirokska nevű kis lányát, minek következtében a gyermek estére meghalt. Pop Demeterné ruhát főzött ki s éppen a forró vízzel és ruhával teit fazekat emelte le a tűzhelyről, mikor a tíz éves kis lány lelkendezve futott be a konyhába az örömhírrel, hogy a katonabátyja hazaiott. A gyermek nekiszaladt a fazéknak s a forró víz a gyermek nyakába zudult. A szerencsétlen kis lány rettenetes égési sebeket szenvedett, amibe belehalt.

Lányi Mór gyászja. Lányi Mór, a parlament egykori szimpatikus tagját súlyos vesztés érte. Egyetlen kis leánya, a tizesztendős Magduska, játékközben szerencsétlenül járt. Lányi, aki a szabadkai bank elnöki igazgatója, a Szabadka melletti Palicson nyaralt, ahol villát építtetett. Szombaton este a munkások az oltatlan mésszel teli gödröt ahelyett hogy deszkával fődtek volna be, homokréteggel hintették tele. A kis leány gyanútlanul lépett rá a gyilkos ingoványra, amelybe törzséig süllyedt bele. Menteni már nem lehetett. Szülei felhozták a Herczel-szematóriumba, de hiábavaló volt minden. A szörnyű fájdalom között megállott kicsi szíve, megbalt. Temegetése a nagyközönség óriási részvéte mellett folyt le. A gyászoló családhoz az ország minden részéből érkeztek részvét iratok.

Nyílt-tér.

A Magyar kiviteli és csomagszállítási részvény-társaság kijelenti a forgalomba hozott

megtévesztő információkkal

szemben, hogy az alábbi lapok vannak vele hosszabb időre — évekre terjedőleg leszerződve:

Alkotmány	Neues Budapest
A Nap	Abendblatt
Napló	Pesti Hirlap
A Poigár	Pesti Napló
A Világ	Pester Lloyd
Az Ujság	Politisches
Budapest	Volksblatt
Budapesti Hirlap	Uj Hírek
Budapesti Napló	Az Idő
Budapesti Hétfői Hirlap	Bolond Istók
Budapester Montags-Zeitung	Borsszem Jankó
Budapester Tagblatt	Divat Szalon
Esti Ujság	Egyenlőség
Egyetértés	Fidibusz
Független	A Forum
Magyarország	Hét
Hétfői Lapok	Kakas Márton
Kis Ujság	Kelet Népe
Magyar Hirlap	Kis Elclap
Magyar Nemzet	Magyar Figaro
Magyarország	Mátyás Diák
Montagblatt	Móka
Magyar Estilap	Nyugat
Népszava	Országvilág
Neues Pester Journal	Pesti Futár
Neues Pol. Volksblatt	Pikkolo
	Rennissance
	Tolnai Világlapja
	Uj idők
	Üstökös
	Vasárnapi Ujság

Kistájgerozás.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület tulajdonát képező Baross-téri házából 18 évi pontos lakbérfizetés daczára minden ok s megkerdezésem nélkül 650 koronával kistájgeroltattam. Fogmütermemet már Baross-tér 18. szám alá helyeztem át, hol kérem engem szükség esetén felkeresni sziveskedjék.

Tisztelettel

Guttermuth János

Baross-tér 18. (a keleti pályaudvar közelében). Telefon: 159-63

Az Angyalföld titkai.

38

(Regény.)

Mindamellett azt ígérte Örsének, hogy fáradozását karácsonykor külön meg fogja jutalmazni és a szerencsétlen asszony most ezt a jutalmat kérte alázatosan előlegül. Kovácsné borzasztóan feldühödött a vakmerőségen, iszonyu szitkolozásba tört ki és durván, lelketlenül kikergette a könyörgő Örsét lakásából és utána kiáltotta, hogy ezután még az újságot se fogadja el az ilyen szemtelen, tolakodó perszónától...

Örse szemei könnyekbe lábadtak... Ott állott ismét az utcán, kétségbeesetten, tanácstalanul... azt se tudta merre menjen... merre vegye az útját...

Már ráesteledett... Észre se vette, hogy a lámpásokat is meggyújtották már... Utnak indult és ment-ment czéltalanul... Csak néha tekintgetett maga körül és látta a kirakatokban a kínálkozó sok jó enivalót... Egy alacsony nyitva fejezett ablak előtt megállt... Az ablakban egy nagy tányérban megkopasztott pulyka volt kitéve a hidegre... Ha ezt most elvinné?... Félénken tekintgetett maga körül... az elhagyott utcában egy élő lélek se járt... a szoba ott benn sötét... Hirtelen elhatározással az ablakba nyult, gyors mozdulattal kikapta a pulykát és a köténye alá rejtve futni kezdett a sötétben, mintha a rossz lelkiismeret üldöznék...

Tolvaj lett, mert az éhség gyötörte!... Lopott, hogy szerelmének áldozhasson!...

Monori egyedül ült szobájában, az íróasztala előtt, azzal az eltökélt szándékkal, hogy végét veti a nyomorult életnek. Minden törekvése, hogy pénzt szerezhessen, dugába dőlt; tudatába jutott annak, hogy elköltötte az idegenek pénzét... csalt és sikkasztott... A pénztárban néhány értéktelen váltója volt csak; a mocsaras telek a külső részekben, szóval minden vagyona és értéke sem fedezhette a négy százötvenezer korona adósságát. Éppen most fejezte be utolsó tárgyalását az öreg könyvelőjével, akivel megbeszélte, hogy a betéteseket még holnapig biztatgatni kell. Addig pedig őt már nem lehet majd számadásra vonni, mert megszabadítja magát a földi igazságszolgáltatás sújtó büntetése alól. A hűséges, hófehérhajú, öreg pénztárnok le-sújtva, meggöndyvedve távozott urától, mert érezte, hogy többé sohase látják az életben egymást...

Monori, komoran, ridegen bámult az íróasztalon heverő pisztolyra, mellyel utolsó leszámolását akarta tartani.

Habozott, vonakodott a végső elhatározástól... Hisz az élet olyan szép és olyan sok gyönyört és élvezetet kínál, míg a halál olyan rideg, zord és sötét...

A megnyílt ajtón Giitta lépett a szobába... Lenge ruhájában ragyogott, duzzadt a szépségtől... Hullámzó, buja kebelén egy halvány rózsaszál himbálózott.

"Barokczynéhoz készülő, hogy vele az „Elzülöttek segélyző együletébe” menjek” — így szólt negédesen, mikor tekintete hirtelen a revolveren akadt meg.

— Mit jelenten ez? Talán pénz-zavarban vagy?

— Ne törődjél velem, majd elmúlik... Te csak menj mulatni!
— így szólott tört hangon a szerencsétlen férj, mialatt szavai gőrcsős zokogásában elfulladtak.
— Ne csüggedj öregem! Mire valók volnának a jó barátok, ha nagy bajunkban segítségünkre nem lennének?
— Hol... hol találhatnék én jó barátokra?
— Hol? Itt van mindjárt a fiatal Barta!
— Barta Jenő? — Hirtelen felugrott... kezei ökölbe szorultak... kogy a végzetes órában is éppen ezt a nevet kellett hallania...
— Neked pénzre, hitelre, haladékra van szükséged és ez a fiatal ember az, aki megmenthet! Menj hozzá, mondd el neki bajodat és ő bizonyosan szívesen segít majd rajtad.
(Folytatása következik.)

Segédszerkesztő: Mezey László.

Kiadja:

A „NAPLO” UJSÁGVÁLLALATA.

Kedvező feltétellel
Rikkancsok kerestetnek
VII., Dohány-utca 88. III.

Fogorvosi intézet.
FOGAK
szájpadlás és gyökerek eltávolítása nélkül 4 koronától foglaltatva,
10 évi jótállással.

Az általam készített és a párisi fogorvosi akadémia által kitüntetett fogak rágásra kitűnően használhatók, könnyen megszokhatók, a beszédben semmiféle zavart nem okoznak, szagot, ízt nem kapnak, a szájból ki nem vehetők és a valódi fogakat teljesen pótolják. Továbbá aranyhidak és koronák egyedül speciális készítője

Schätz Jenő
technikai főnök.
Budapest, VII., Wesselényi-u. 60., I. 4. sz.

Rendelés egész napon át este 8 óráig. — Vasár- és ünnepnapokon is. — Szakorvosi rendelés fog- és szájbeteg részére.
Fogtömések a legmodernebb kezeléssel. Speciális, fájdalommentes fogműtétek. Régi rossz fogak átalakítása megvárható. **Vidékiek 12 óra alatt ki-elgittetnek.** Mérsékelt árak.

Legelőkelőbb szórakozóhelyek

MIKSZÁTH KÁVÉHÁZ
(Baross-utca és József-körút sarok) teljesen ujjonnan átalakítva.

Estétkint
Veszprémi Kiss Jancsi
országos hírű kiváló cigányprimás, a Józsefvárosiak kedvence, teljes zenekarával hangversenyez
Az összes küll- és belső lapok. Figyelmes kiszolgálás.
Teljes tisztelettel
Kanczler Gyula és Tsa. tulajdonosok.

MÁTYÁS KIRÁLY KÁVÉHÁZ
Rákóczi-ut 19.

Estétkint személyes vezetésével a hírneves

Sovánka Nándor
teljes zenekarával hangversenyez.

OSTENDE-KAVÉHÁZ
RÁKÓCZI-UT 20.

Előkelő családok találkozóhelye.
Remek hideg vacsorák, melyet háziilag francia szakácsom által készíttetek.

Estétkint
Vörös Misi
a közkedvelt cigányprimás teljes zenekarával hangversenyez.
Szíves partifogást kér:
GROSS ÖDÖN
az OSTENDE és nyíreg házi PANNONIA kávéházak tulajdonosa.
Telefon: 3-68, 36-40

? Hol találkozzunk?

Színészek, írók és művészek találkozó helye:

Gläser **METEOR** kávéháza

BUDAPEST, Erzsébet-körút 6. szám,
ahol az összes hazai és külföldi hírlapok olvashatók és mindenféle kávéházi italok a legmértányosabb árban számíttatnak.

Színház kávéház
VII. ker. Aréna-ut 56. szám.

ujjonan átalakítva
1. hó 9-én megnyit.
Estétkint székelyfehérvári **KUPI JÓZSI** teljes zenekarával hangversenyez.
Tisztelettel **Arvay Otto Ede** kávé.

! Budapest éjjel!

Látványossága
a **GENUA** kávéház
VII., Dob-u. 65. Erzsébet-körút sarok.

Egész éjjel nyitva.
estétkint Komáromi Bertók Jóska teljes zenekarával hangversenyez.

Háztulajdonosok és lakók figyelmébe.

Lakásának poloska és moly elleni karbantartásait helyiségenként ötven fillér havi díjért elvállalja

STANDARD
féreg elleni karbantartó társaság.
IV. Kossuth Lajos-utca 14-16.
Telefon 66-63.

CZIMBALMOKAT

a legújabb szabadalmazott rendszer szerint legjobbat készít (részletfizetésre is) a czimbalmokészítés elismert első szakértője

Habits Antal
hangszerkészítő mester.
BUDAPEST,
Erzsébet-körút 42. szám.

BUTOR.
Arveresen vett régi és új, legelőkelőbből a legjobb minőségű. Ugyiszintén amerikai íróasztalok, mahagoni háló-, ebédlő- és ury szobák, angol börgarnitúrák, szalngarnitúrák, szőnyegek, csillárok, petroleumlámpák, olajfestmények és irodai berendezések legelőkelőbbben beszerezhetők
Ancsel és társánál,
Dob-utca 22.

PAP PAP PAP
Gyermekszék, nagy és kis méretűben.
Székelyfehérvári méret szerint 3 től fogva.
Gyermekszék, nagy és kis méretűben.
Székelyfehérvári méret szerint 3 től fogva.

Szent-Lukácsfürdő gyógyfürdő, BUDA.

A Szent-Lukácsfürdő átmeneti órákban igen élénk. Az egész nap folyamán vendégeit fogadjuk a következők: Louis Burge magángyógyász, Birmingham, Marcei Daves London, Ludwig Weher kócskó, Zabzo, dr. Viktor Babes és fia orvos Bukarest, Julius Áltár gyártó és orvos Prossnitz, Milva Librach orvos, William Clerk New York, Elias andau Lember, S. einbring Jacson és leánya D. edy, dr. Czeslaw Vaigorski orvos Győr, Ludwig Dubensky főhadnagy Orneuburg, Vitoric Waser és neje gyártó és orvos G. nova, C. J. C. Romanu és leánya Bukarest, Maria Brkits belted, Mikó Póter főorvos Herednémet, dr. Bloh orvos Győr, dr. Viz, János Rezső kir. udvari bíró Marosvásárhely, Moszáros László uran igazgató és orvos Győr, dr. Csöcske ny. orvos Me. ötel ud és meg. Győr, László földi és magyar szőlő előkelő vend. g. A téli bevezetés a fűzőn talon időjárásban nagy előny nyu anak a fűzőkúra használatával.

Szent-Lukácsfürdő igazgatósága, Buda.
Kristály forrásásványvíz étvágyat javít, eyomorrontást megakadályoz.

FOGAK
szájpadlás nélkül, ragásra azonnal használható, 4 koronától. Gyökereiteltávolítás teljesen felesleges. Aranyhidak és koronák 10 évi használati jótállással 24 óra alatt, vidékieknek 12 óra alatt készíttetnek, foghízás teljesen elzárható, tartós tömések 3 koronától. Régi, használhatatlan fogszorokot és fogakat 24 óra alatt használható alkálattal. Mérések árak! Részletfizetésre is. Rendelés egész nap. Vasárnap és ünnepnap is.
Dr. HEGEDÜS JAKAB
VII. ker. Erzsébet-körút 44. szám, földszin.
Speciálisa minden fog- és szájbetegségben. Kérem a pontos címre ügyelni.

Rottenbiller-utca 10. sz.
híres cigányprimás zenekarával hangversenyez.
Ceylon italok! Kitűnő italok!
Ceylon vacsora!
Hajós Lipót és Társa.
Volt nagymarosi „Korona Szálloda” betűje
orsz. főherceg által kitüntetett

CEYLON kávéházban
Márkus Péter

Nem kell többé kávét főzni. sem cukrot venni!
WILLAX KÁVÉKOCCA
forró vízben vagy tejben feloldva azonnal teljesen kész. zamatos és kiválóan jóízű fekete-vagy tejeskávét nyújt.
GARABJA 4 FILLÉR. MINDENÜTT KAPHATÓ.
WILLAX KÁVÉ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG, BUDAPEST.
BUDAPEST, IV. KER. VÁZCI-UT 157-159. TELEFON: 177-61.

Nem érdemes rongyosan járni!
FLEISCHMANN J. férfi-szabó mester
BUDAPEST, Thököly-út 20. szám I. em.
Ha 12 forintért rendelhetek divatos öltönyt, felöltőt vagy téli kabátot finom gyapjuszövetből mérték után. Vidékieknek mintát bérmentve küldök.
Nyomatott a „Globus” műintézet és kiadóvállalat részvénytársaság körforgógépein, Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.